

TRAPLE ■
KONARSKI
PODRECKI

■ KANCELARIA
P R A W N A

Problematyka prawna umów wdrożeniowych na systemy IT

Mec. Xawery Konarski

Kraków, 25 czerwca 2009r.

Agenda

- Podstawowe problemy prawne umów o wdrożenie systemów IT
- Przebieg wdrożenia systemu IT:
  - Przygotowanie wdrożenia
  - Realizacja wdrożenia
  - Eksploatacja wdrożonego systemu

Podstawowe problemy prawne umów o wdrożenie systemów IT

Wdrożenie IT- podstawowe problemy prawne (1)

- Pojęcie „wdrożenia IT” nie występuje w Polsce ani w aktach prawnych (język prawny), ani w doktrynie prawa (język prawniczy)
- W ramach jednego wdrożenia zawierany jest zespół (kompleks) umów:
  - umowa o analizę przedwdrożeńową
  - umowa wdrożeniowa
  - umowa prawnoautorska
  - umowa serwisowa
- Reguła interpretacyjna - zasadą jest odrębność poszczególnych umów, ale strony mogą postanowić inaczej

Wdrożenie IT- podstawowe problemy prawne (2)

- W ramach jednego wdrożenia po stronie Wykonawcy występuje szereg świadczeń:
  - świadczenia właściwe dla umów o dzieło (np. instalacja i konfiguracja systemu)
  - świadczenia właściwe dla umów wykonania usług (np. szkolenia)
  - świadczenia właściwe dla umów prawnoautorskich (np. prace programistyczne)
- Przepisy kodeksu cywilnego o umowie o dzieło oraz przepisy prawa autorskiego o umowa o stworzenie utworu – najważniejsze różnice:
  - odmienne przesłanki odstąpienia Zamawiającego od umowy o wykonanie dzieła (utworu)
  - odmienne skutki prawne odbioru jakościowego dzieła (utworu)
- Wielość świadczeń wykonawcy wdrożenia – propozycja reguły interpretacyjnej:
  - do każdego ze świadczeń stosujemy przepisy dla niego właściwe (np. konfiguracja systemu – przepisy kodeksu cywilnego o umowach o dzieło; prace programistyczne – przepisy prawa autorskiego)
  - wszystkie świadczenia określone w umowie wdrożeniowej traktujemy jako jedną całość z uwagi na cel gospodarczy umowy

Wdrożenie IT – ochrona własności intelektualnej (1)

- Rezultaty wdrożenia z punktu widzenia prawa własności intelektualnej:
  - Programy komputerowe
  - Dokumentacja
  - Inne utwory
  - Elementy nietwórcze – nie podlegające ochronie prawnoautorskiej
  - Know-how / Inne przedmioty własności przemysłowej
- Różne zasady ochrony poszczególnych rezultatów wdrożenia - wielość reżimów prawnych chroniących poszczególne rezultaty wdrożenia IT
- Reguła interpretacyjna:
  - Do każdego z wytworów intelektualnych stosujemy przepisy dla niego właściwe

Wdrożenie IT – ochrona własności intelektualnej (2)

- Program komputerowy:
  - Zbiór poleceń w określonym języku programowania, przeznaczonych do przetwarzania w komputerze
- Podstawowe zasady ochrony:
  - Ochrona w ramach prawa autorskiego regulowana art. 74 do 77[2] PrAut
  - Zmodyfikowane zasady ochrony prawnoautorskiej:
    - Szerokie ujęcie uprawnienia do zwielokrotniania
    - Objęcie zakresem wyłączności sporządzania modyfikacji (opracowań) programu
    - Wyłączenie większości form dozwolonego użytku
  - Ochrona niezależna od formy wyrażenia programu (kod źródłowy, kod wynikowy, dokumentacja projektowa)

Wdrożenie IT – ochrona własności intelektualnej (3)

- Ochrona dokumentacji - na zasadach ogólnych jako utworów literackich (słownych)
- Znajduje zastosowanie do:
  - Dokumentacji użytkowej
  - Dokumentacji technicznej (z wyłączeniem dokumentacji projektowej)
  - Raportów, koncepcji, analiz, opisów procesów biznesowych itp.
- Poza zakresem ochrony prawnoautorskiej
  - Pliki konfiguracyjne
  - Parametryzacje

Umowa wdrożeniowa krok po kroku

Przed wdrożeniem

Wybór najkorzystniejszej oferty wdrożenia

- Problematyka prawna:
  - „prywatne” postępowanie przetargowe
  - „publiczne” postępowanie przetargowe

„Prywatne” postępowanie przetargowe

- Zasady podstawowe:
  - warunki postępowania ustala organizator postępowania
  - regulamin postępowania jest wzorcem umownym akceptowanym w drodze adhezyjnej
  - swoboda unieważnienia postępowania
  - swoboda zawierania umów na czas oznaczony lub czas nieoznaczony

„Publiczne” postępowanie przetargowe (1)

- Prymat trybów przetargowych
- Skutki pominięcia obowiązku kontraktowania za pośrednictwem procedury przetargowej (nieważność umowy - np. wyrok SN z dnia 13 września 2001 r., IV CKN 381/00)
- W ściśle określonych sytuacjach faktycznych dopuszczalne jest kontraktowanie za pośrednictwem procedur negocjacyjnych oraz procedur dialogowych

„Publiczne” postępowanie przetargowe (2)

- Zamówienie z wolnej ręki m.in.:
  - z przyczyn związanych z ochroną praw wyłącznych, wynikających z odrębnych przepisów, zamówienie może być wykonane tylko przez jednego wykonawcę
  - z przyczyn technicznych o obiektywnym charakterze zamówienie może być wykonane tylko przez jednego wykonawcę
- Umowy w sprawach zamówień publicznych nie mogą być kwalifikowane jako pozakodeksowe typy umów nazwanych (wyrok SN III CKN 1320/00)

Wdrożenie

Oświadczenia wykonawcy

- Jakie są skutki oświadczeń wykonawcy:
  - Oświadczenie o dochowaniu należytej staranności, z uwzględnieniem zawodowego (profesjonalnego) charakteru jego działalności
  - Oświadczenie o braku przeszkód faktycznych i prawnych do należytego wykonania wdrożenia
  - Zobowiązanie do wykonania prac wdrożeniowych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa (np. migracja danych a przepisy o ochronie danych osobowych)

Organizacja wdrożenia – umocowanie uczestników projektu (1)

- Znaczenie prawne rozróżnienia pomiędzy oświadczeniami woli a oświadczeniami wiedzy
- Przykłady oświadczeń woli składanych w trakcie wdrożenia
  - oświadczenia woli dotyczące wdrożenia (np. odbiór etapu wdrożenia)
  - oświadczenia woli dotyczące umowy wdrożeniowej (np. zwolnienie z obowiązku poufności, odstąpienie od umowy)
- Oświadczenia woli może złożyć organ osoby prawnej (Wykonawcę/Zamawiającego) lub pełnomocnik umocowany przez organ

Organizacja wdrożenia – umocowanie uczestników projektu (2)

- Konieczność umocowania członków Komitetu Sterującego do składania oświadczeń woli w imieniu Wykonawcy lub Zamawiającego
- Konieczność doprecyzowania zakresu umocowania członków Komitetu Sterującego do składania oświadczeń woli w imieniu Wykonawcy lub Zamawiającego:
  - oświadczenia woli dotyczące wszystkich zagadnień uregulowanych w umowie oraz przepisach prawa
  - tylko oświadczenia woli dotyczące wykonania wdrożenia
- W przypadku dalszego udzielania pełnomocnictw przez członków Komitetu Sterującego uprawnienie to musi to wynikać bezpośrednio z treści pełnomocnictwa

Nabycie prawa czy licencja

- Umowy przenoszące prawo:
  - Trwałe przeniesienie na inny podmiot autorskich praw majątkowych w zakresie wyspecyfikowanych pól eksploatacji
  - Nabywca staje się podmiotem autorskich praw majątkowych
  - stosowane najczęściej w odniesieniu do programowania dedykowanego, wykonywanego na zamówienie
- Umowy licencyjne:
  - Czasowe uzyskanie uprawnienia do korzystania z oprogramowania w zakresie wyspecyfikowanych w umowie pól eksploatacji
  - Problem trwałości uprawnień nabytych na podstawie umowy licencyjnej
  - Stosowane najczęściej w przypadku oprogramowania standardowego

Podstawowe zasady umów autorskich (1)

- Specyfikacja pól eksploatacji:
  - Wymóg wyraźnego wymienienia w umowie pól eksploatacji
  - Zastosowanie art. 65 k.c. do wykładni umów autorskich
  - Korzystanie z programu zgodnie z przeznaczeniem (art. 75 ust. 1 PrAut) a specyfikacja pól eksploatacji
  - Dopuszczalność przeniesienia „całości” praw autorskich lub udzielenia licencji na „wszystkich” polach eksploatacji
- Sposoby specyfikacji pól eksploatacji w umowach dotyczących programów komputerowych
- Prawo zezwalania na korzystanie z autorskich praw zależnych jako odrębne pole eksploatacji (art. 46 PrAut)

Podstawowe zasady umów autorskich (2)

- Wynagrodzenia autorskie
  - Odpłatność przeniesienia autorskich praw majątkowych lub udzielenia licencji
  - Odrębne wynagrodzenie za korzystanie z utworu na każdym polu eksploatacji objętym umową
  - Wynagrodzenie ryczałtowe a tantiemowe
- Chwila udzielenia licencji lub przeniesienia prawa:
  - Z chwilą przyjęcia utworu – art. 64 PrAut.
  - Z chwilą zapłaty wynagrodzenia
  - Z chwilą dostarczenia utworu

Umowy przenoszące autorskie prawa majątkowe

- Mogą być kwalifikowane jako:
  - znane kodeksowi cywilnemu umowy nazwane (sprzedaż, zamiana, darowizna, umowa o dzieło)
  - umowy nienazwane
- Przeniesienie prawa wyłącznie w przypadku wyraźnego wskazania takiego skutku umowy (domniemanie udzielenia licencji – art. 65 PrAut)
- Forma umowy – forma pisemna zastrzeżona pod rygorem nieważności

Umowy licencyjne (1)

- Rodzaje umów licencyjnych:
  - wyłączone
  - niewyłączone
- Umowy sublicencyjne
- Konieczność zamieszczenia w umowie postanowień:
  - o wyłączeniu korzystania z utworu
  - o zezwoleniu uprawnionego na udzielanie sublicencji
- Forma umowy licencyjnej
  - licencja wyłączna – forma pisemna zastrzeżona pod rygorem nieważności
  - Pozostałe – brak wymogów co do formy

Umowy licencyjne (2)

- Czasowy i terytorialny zakres licencji
- W braku odmiennych postanowień umownych:
  - Licencja udzielana na okres 5 lat
  - Licencja udzielana do korzystania na terytorium państwa, na którym licencjobiorca ma swoją siedzibę
- Dopuszczalność udzielenia licencji na okres dłuższy niż 5 lat
- Wypowiedzenie umowy licencyjnej:
  - Zawartej na czas nieoznaczony
  - Zawartej na czas oznaczony krótszy niż 5 lat
  - Zawartej na czas oznaczony dłuższy niż 5 lat
  - Terminy wypowiedzenia – 1 rok kalendarzowy
- Dopuszczalność umownego ograniczenia możliwości wypowiedzenia umowy:
  - Wypowiedzenie z ważnych przyczyn
  - Wydłużenie terminów wypowiedzenia umowy
- Skutki wypowiedzenia umowy licencyjnej (art. 59 PrAut)

Oprogramowanie dostawcy zewnętrznego („oprogramowanie obce”)

- Zasada *nemo plus iuris...* w umowach autorskich
- Nabycie praw - skuteczność uzależniona od braku wad prawnych dostarczonego rozwiązania
- Licencja – typowe scenariusze:
  - Wykonawca wdrożenia jako sublicencjodawca, działający na podstawie licencji uzyskanej od dostawcy oprogramowania
  - Wykonawca wdrożenia działający jako agent lub pełnomocnik dostawcy zewnętrznego
  - Umowa z dostawcą zewnętrznym zawierana bez pośrednictwa wykonawcy wdrożenia

Wdrożenie w grupie kapitałowej

- Konieczność określenia podstawy prawnej korzystania z oprogramowania przez podmioty zależne lub powiązane z kontrahentem wykonawcy wdrożenia (dostawcy oprogramowania)
- W przypadku nabycia praw – możliwość udzielenia licencji podmiotom z grupy kapitałowej
- Typowe rozwiązania stosowane w przypadku udzielenia licencji:
  - Udzielenie sublicencji przez zamawiającego innym podmiotom z grupy (problem zgody uprawnionego)
  - Licencja udzielana podmiotom z grupy jako świadczenie na rzecz osoby trzeciej
  - Bezpośrednie zawarcie umowy licencyjnej przez podmiot zależny lub powiązany

Wykonanie wdrożenia - odbiory prac

- Dostarczenie i potwierdzenie dostarczenia przedmiotu wdrożenia
- Oświadczenie o odbiorze wdrożenia
  - znaczenie prawne oświadczenia o odbiorze utworu (art.55 ust.3 pr.aut.)
  - znaczenie prawne oświadczenia o odbiorze dzieła
- Odbiór zadania, fazy, etapu etc. a odbiór jakościowy wdrożenia
- „Milczący” i „jednostronny” odbiór wdrożenia

Opóźnienie w dostarczeniu przedmiotu wdrożenia

- Opóźnienie w dostarczeniu przedmiotu wdrożenia – podstawy odpowiedzialności
  - przepisy prawa (art.54 i 59 PrAut, przepisy kodeksu cywilnego)
  - zobowiązania umowne
- Konieczność precyzyjnego określenia, kiedy dostarczenie przedmiotu wdrożenia uważa się za skuteczne
- Roszczenia przysługujące Zamawiającemu z ustawy
  - wyznaczenie dodatkowego terminu do dostarczenia przedmiotu wdrożenia z zagrożeniem odstąpienia od umowy
  - odstąpienie od umowy
  - roszczenie odszkodowawcze

Dostarczenie utworu z usterkami

- Nieusunięcie usterek na żądanie Zamawiającego – podstawy odpowiedzialności
  - przepisy prawa (art.55 i 59 PrAut, przepisy kodeksu cywilnego)
  - zobowiązania umowne
- Zakres pojęcia „ustereka” w rozumieniu art.55 pr.aut.
- Roszczenia przysługujące Zamawiającemu:
  - wyznaczenie dodatkowego terminu do usunięcia usterki
  - obniżenie wynagrodzenia
  - usunięcie usterki na koszt Wykonawcy
  - odstąpienie od umowy
  - roszczenie odszkodowawcze

Skutki prawne odstąpienia od umowy wdrożeniowej (1)

- Problem obowiązku zwrotu świadczeń pieniężnych
  - Wykonawca zobowiązany jest do zwrotu otrzymanego wynagrodzenia
  - wykładnia art.55 ust.1 zd.drugie pr.aut.: „Twórca zachowuje w każdym razie prawo do otrzymanej części wynagrodzenia, nie wyższej niż 25% wynagrodzenia umownego”
- Problem obowiązku zwrotu świadczeń niepieniężnych
  - czy Zamawiający zobowiązany jest do wypłaty wynagrodzenia za wszystkie świadczenia (np. opłata licencyjna za korzystanie z programu, wynagrodzenie za instalację i konfigurację systemu)?

Skutki prawne odstąpienia od umowy wdrożeniowej (2)

- Dopuszczalność dochodzenia odszkodowania
- Dopuszczalność dochodzenia zastrzeżonej kary umownej
- Moc obowiązująca postanowienia o zapisie na sąd polubowny
- Moc obowiązująca „klauzuli konkurencyjnej”

Gwarancja należytego wykonania umowy

- Gwarancja bankowa
- Gwarancja ubezpieczeniowa
- Polisa ubezpieczeniowa
- Zatrzymanie części wynagrodzenia

Eksploatacja

Gwarancja

- Zakres zastosowania przepisów k.c. o gwarancji:
  - W odniesieniu do umów przenoszących autorskie prawa majątkowe
  - W odniesieniu do umów licencyjnych
- Umowne uregulowania gwarancji jakości wykonanych prac
- Gwarancja a serwis – rozwiązania stosowane w praktyce:
  - Równoległe obowiązywanie postanowień dotyczących gwarancji i płatnego serwisu oprogramowania
  - Gwarancja przez oznaczony okres czasu, po jego upływie płatny serwis pogwarancyjny

Serwis (1)

- Typowy zakres usług serwisowych:
  - Usuwanie usterek (błędów, problemów)
  - Usuwanie niezgodności z obowiązującymi przepisami prawa (np. w zakresie podatków lub rachunkowości)
  - Wprowadzanie drobnych modyfikacji systemu (tzw. „mały rozwój”)
  - Konsulting i wsparcie techniczne

Serwis (2)

- „Mały” rozwój:
  - Wprowadzanie drobnych modyfikacji systemu, z reguły w ramach opłaty ryczałtowej
  - Możliwość kwalifikacji jako umowy o świadczenie usług (art. 750 k.c.)
  - Zasady składania i obsługi zleceń wykonania usług „małego” rozwoju
  - Konieczność nabycia praw lub uzyskania licencji do zmodyfikowanego systemu
- „Mały” rozwój a usuwanie usterek (rozwiązywanie problemów)

Serwis (3)

- „Duży” rozwój:
  - Wykonywanie większych zmian w systemie (np. rozbudowa o nowe funkcjonalności) o większej pracochłonności
  - Kwalifikacja prawna – w typowej sytuacji jako umowa o dzieło
  - Zasady składania i obsługi zamówień wykonania prac w ramach „dużego” rozwoju – konieczność uwzględnienia wyceny prac i ustalenia jej zakresu
  - Nabycie praw lub uzyskania licencji do rezultatów prac

Zagadnienia uzupełniające

Outsourcing informatyczny

- Podmiot korzystający z oprogramowania wykorzystywanego do świadczenia usług outsourcingu – kto powinien dysponować zgodą uprawnionego
- Zamawianie oprogramowania eksploatowanego w modelu outsourcingu:
  - Potencjalna możliwość migracji systemu do innego dostawcy usług
  - Dostęp do dedykowanych rozwiązań opracowanych na potrzeby świadczonej usługi
  - Dostęp do danych technicznych umożliwiających migrację danych lub współpracę z zewnętrznymi systemami IT
- Rozpoczęcie eksploatacji istniejącego systemu IT w modelu outsourcingu:
  - Przeniesienie praw autorskich lub udzielenie licencji usługodawcy
  - Konieczność weryfikacji zakresu posiadanych uprawnień
  - Wyłącznie usługodawcy w świadczeniu usług

ASP i hosting aplikacji

- Sytuacja prawna korzystającego z usługi
- Sytuacja prawna udostępniającego usługę
- Ocena z punktu widzenia prawa autorskiego

Legalność oprogramowania w przedsiębiorstwie (1)

- Cel stworzenia instrukcji – określenie zasad nadzoru nad legalnością oprogramowania
- Różnego rodzaju oprogramowanie eksploatowane w przedsiębiorstwie
  - oprogramowanie „własne”
  - oprogramowanie „spoza danego przedsiębiorstwa”
  - szczególne rozwiązania prawne dotyczące eksploatacji oprogramowania licencjonowanego od światowych producentów oprogramowania

Legalność oprogramowania w przedsiębiorstwie (2)

- Odpowiedzialność przedsiębiorcy za nielegalne oprogramowanie eksploatowane w sieciach korporacyjnych
  - odpowiedzialność karna
  - odpowiedzialność cywilna
- Odpowiedzialność pracownika za użytkowanie oprogramowania niezgodnego z listą oprogramowania
- Kontrola legalności i ewidencji oprogramowania

Dziękuję za uwagę

Xawery Konarski

xawery.konarski@tragle.pl

Tragle Konarski Podrecki Kancelaria Prawna sp.j.

ul. Królowej Jadwigi 170, 30-212 Kraków
tel.: (+48) 12 426-05-30, fax: (+48) 12 426-05-40
e-mail: office@tragle.pl, www.tragle.pl

NIP 677-21-05-587
konto: ING Bank Śląski S.A. o/Kraków
nr 84 1050 1445 1000 0022 1962 7029

Oddział w Warszawie

al. Jana Pawła II 15, 00-828 Warszawa
tel.: (+48) 22 850-10-10,
fax: (+48) 22 697-63-72